

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISE SE VERIUT
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ
УСЛУГИ
AGJENCIA PER SHERBIME MEDIATIKE AUDIO DHE
AUDIOVIZUELE

УПП Број: / Numer: 0309-3

05.03.2024 година / viti

СКОПЈЕ - SHKUP

До:

Предмет: **Одговор на претставка за играниот телевизиски серијал „Балканска приказна“ на ТВ Сител**

Почитувана

Агенцијата ја прими Вашата претставка (наш бр. УПП 0309/3 од 19.02.2024 г.) во која реагира на емитувањето на серијалот „Балканска приказна“ (во оригинал на турски јазик: Balkan Ninnisi) на ТВ Сител и барате да се прекина нејзиното емитување поради „срамно и неистинито прикажување на Македонците како народ“. Всушност, во Вашата претставка изразува загриженост од создавање негативни стереотипи за македонскиот народ и непријателство помеѓу Македонците и Турците, кое никогаш не постоело на начинот којшто го прикажува серијалот.

Агенцијата изврши увид во првите пет емитувани епизоди од серијалот „Балканска приказна“ којшто, од 14.02.2024 се емитува на ТВ Сител секој работен ден во периодот меѓу 20 и 21:30 часот. Од ова може да Ве информираме за следното:

- „Балканска приказна“, според „Упатството за начинот на класификација на видовите аудиовизуелни и аудио програми“, е серијал - подвид на играната програма. Оттаму, како аудиовизуелно дело кое е примарно засновано на измислена приказна и актерска игра, тоа ужива поголема заштита во поглед на слободата на изразување и уметничката слобода;
- „Балканска приказна“ е од турско производство, со вкупно реализирани 25 епизоди и таа првично е прикажана на турскиот Јавен радиодифузен сервис ТРТ1 во сезоната 2022/23. Поради тоа што дејството на серијалот е сместено во Скопје, во продукцијата е вклучена и бројна актерска екипа и партнерска македонска продукција „Сити стар продукција“ од Скопје;
- Сосема е точна Вашата забелешка за присуство на стереотипи кои никогаш не постоеле. Сценаристот, за да го развие и засили драмското дејство користи стереотипи и предрасуди, па дури и нетрпеливост, како средина во која ја развива љубовната приказна меѓу Турчин (Ертан) и Македонка (Јованка) – обајцата скопјани;
- Во екстериерите од серијалот, кои се многу чести, препознаваме многу познати белези на градот Скопје, каде е сместена љубовната приказна. Приказот на Скопје е преку неговите убавини и градот е претставен допадливо. Но, почетните епизоди од серијалот го претставуваат градот Скопје, како град поделен со реката

Агенција за аудио и
аудиовизуелни
медиумски услуги

ул. Македонија бр.38
1000 Скопје

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

Вардар на два дела, од едната страна Турци и Албанци, а од другата Македонци. Во серијалот Скопје е град во кој постои остра поделеност меѓу Турците и Македонците која дури има и своја демаркациска линија – каналот за дождовница со кој завршува Камениот мост и започнува плоштадот „Македонија“. Се разбира, ова може да се разбере и како подбивна имитација или користење банален елемент за да се добие ефектот на пародија. Овој елемент изгледа гротескно во моментот кога мајсторот кебапчија Сулејман ага, вујко и татковска фигура на Ертан, никако не сака да пречекори преку каналот „на македонската страна“;

- Во таквата поставеност на сетот за дејствието во серијалот се сместени низа ликови, пред сè роднини и другар(к)и на Ертан и на Јованка, кои имаат стереотипи и предрасуди кон „другата“ заедница. Предрасудите се пренагласени, на моменти карикатурални и, и покрај тоа што се работи за дејство во современоста, изгледаат како „извадени од нафталин“ – од некои дамнешни времиња. На моменти тие предрасуди прераснуваат во изблици на омраза – како кога Ертан вели „Во оваа Македонија, сегашна Македонија, не нè земаат во игра да шутираме, и да не земат - нè шутираат, нè препнуваат, паѓаме и ја бакнуваме земјата“. Или кога Сулејман ага си ја изгорува раката на скарата откако дознава дека внук му работел во „македонско радио“. Или кога директорката на радиото наредува да го исклучат Ертан од програма зашто се обидува да зборува за сонот на дедо му - обновата на некогаш урнатата џамија, а откако зет му Ариф ќе му се јави во програмата - таа го брка од радиото. Или кога Елена (мајка ѝ на Јованка), откако се закашлува одбива и вода да се напије оти била „турска вода“ (да не имала бактерии). Или кога таа и Нериман (мајка му на Ертан) во болница ќе си разменат низа навреди (Елена, обидувајќи се да влезе на лекар преку ред вели - во чија болница на кого даваат предност - алудирајќи дека тоа е македонска болница и Турците, макар и ако живееле во Македонија со векови, ќе чекаат), ги нарекува варвари, им вели „да ви ги дадеме торбите во раце и да ве истераме од земјава само така ќе се спасиме од вас“, а Нериман ѝ држи (погрешна) историска лекција дека тие „се потомци на основачите на Скопје“, набројува зборови што во македонскиот јазик потекнуваат од турскиот, ѝ вели на Елена дека „ова и онака е наша земја“. На ваков начин, во серијалот се истакнува природата на предрасудите – тие немаат реална основа, тие немаат во себе вистина, тие имаат грдо и гротескно лице и опачина полна со омраза. Или како што дефинира Официјалниот дигитален речник на македонскиот јазик, предрасудата е: „Лажно, неосновано, погрешно мислење, уверување, гледиште за некој или за нешто што не се потпира на проверени факти и е во спротивност со логичкото размислување“;
- Сценаристите на серијалот, за да нагласат дека фокусот на приказната е љубовта која преминува граници – и надминува предрасуди, во третата епизода воведуваат линија на заплетот според која Ертан и Јованка треба да станат главни актери на серија насловена „Невозможна љубов“ – чија тема е љубовта помеѓу – Турчин и Македонка. И, нивниот љубовен дијалог од аудицијата, при монтажата е испреплетен со кавгата меѓу Нериман и Елена во болницата, при што дури откако љубовните зборови што си ги разменуваат додека нивните мајки си разменуваат навреди ќе завршат - дознаваме дека не станува збор за реална ситуација туку за аудиција;
- Имајќи ги предвид карактеристиките на серијалот како жанр, кој во основа е семејна, љубовна имагинарна приказна која во драматургијата вклучува карактеристики на „теленовела“ или „сапунска опера“, во конкретниов случај преплетени со хумор и сатира, може да се очекува дека ќе има уште многу пренагласени и гротескни заплети, омразени ликови и постапки од пакост, но и дека ќе има уште многу позитивни линии на заплетот, сакани ликови, бурлескни актери и љубов – како контраатежа и како разрешница;
- За да обезбедиме повеќе информации за серијалот, се обравивме и до турскиот регулатор Врховниот совет за радио и телевизија (RTÜK). Во одговорот кој го добивме од RTÜK беше посочено дека од турската публика за серијалот биле добиени поплаки по неколку основи: за „дискриминација“ (три пати), во контекст на „заштита на моралните вредности“ (пет пати) и за

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

„заштита на малолетната публика“ (еднаш). Податоците добиени од публиката биле оценувани од експертите на турското регулаторно тело, но RTÜK не утврдил основа за постапување;

- Со оглед на претходно изнесеното, а земајќи ги предвид и уставните начела кои како темелна вредност го гарантираат и правото на слободата на уметничкото и другите видови творештво, како и независната уредувачка политика на медиумот, Агенцијата во моментот смета дека серијалот „Балканска приказна“ е во рамките на слободата на изразување и дека не се исполнети условите од член 48 „Посебни забрани“ од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги за ограничување на емитувањето.

Срдечен поздрав,

Агенција за аудио и аудиовизуелни
медиумски услуги
Директор,
д-р Зоран ТРАЈЧЕВСКИ

